

О.А. ГАЛИЧ,

к.е.н., доцент, директор навчально-наукового інституту економіки та бізнесу Полтавської державної аграрної академії

Роль інформаційно-консультаційного забезпечення в розвитку галузей сільськогосподарського виробництва

Стаття присвячена консалтинговій діяльності в аграрній сфері, ролі інформаційно-консультаційного забезпечення в інноваційному розвитку галузей сільськогосподарського виробництва.

Ключові слова: консалтинг, інформаційно-консультаційне забезпечення, інновації, сільськогосподарське виробництво, галузі.

О.А. ГАЛИЧ,

к.э.н., доцент, директор учебно-научного института экономики и бизнеса Полтавской государственной аграрной академии

Роль информационно-консультационного обеспечения в развитии отраслей сельскохозяйственного производства

Статья посвящена консалтинговой деятельности в аграрной сфере, роли информационно-консультационного обеспечения в инновационном развитии отраслей сельскохозяйственного производства.

Ключевые слова: консалтинг, информационно-консультационное обеспечение, инновации, сельскохозяйственное производство, отрасли.

O.A. GALYCH,

Ph.D., Associate Professor, Director of the Education and Research Institute of Economics and Business, Poltava State Agrarian Academy.

The Role of Information and Consultation in the Development Areas of Agricultural Production

The article is devoted to consulting activities in agricultural area its information and consultation activity for innovative development sectors of agricultural production.

Keywords: consulting, information and consultation, innovation, agricultural production, sectors.

Постановка проблеми. Посилення процесів глобалізації на шляху інтеграції України до світового економічного простору потребує подальшого удосконалення аграрної політики. Український аграрний сектор з його значним виробничим потенціалом та сільським населенням, кількість якого становить понад третину всього населення країни, сприятиме розвитку національної економіки та її ефективній інтеграції у світовий економічний простір. Особливого значення в цьому набуває інформаційно-консультаційна діяльність (сільськогосподарське дорадництво), що спрямована на підвищення доходів сільськогосподарських виробників завдяки запровадженню нових технологій, захисту земельних і майнових прав сільського населення і зростання його зайнятості, комплексне вирішення соціально-економічних проблем сільських громад, підвищення спроможності органів місцевого самоврядування вирішувати проблеми місцевих громад, розвиток громадського суспільства через допомогу у створенні і діяльності громадських організацій у сільській місцевості.

Аналіз досліджень і публікацій з проблеми. Дослідженню питань сутності та особливостей становлення системи інформаційно-консультаційного забезпечення АПК присвячені праці зарубіжних та вітчизняних вчених, серед яких В. Кошелев, К. Макхем, В. Рів'єра, С. Джонсон, Т. Кальна-Дубінюк, М. Кропивко, та інші [1–6].

Метою статті є розкриття ролі інформаційно-консультаційного забезпечення в розвитку галузей сільськогосподарського виробництва.

Виклад основного матеріалу. Створення системи інформаційно-консультаційного забезпечення сільськогосподарського виробництва відбувалось наприкінці XIX століття і сьогодні вона розвивається майже у всіх країнах світу.

Основними її завданнями є поширення знань, інформації і передового досвіду шляхом інформування, консультування, навчання, впровадження нових технологій задля підвищення ефективності виробництва, добробуту людей [7].

В процесі інформаційно-консультаційного забезпечення аграрних виробників використовуються різні методи і форми роботи: індивідуальні зустрічі та групові консультації – поради, семінари-тренінги, виїзди в передові підприємства, короткотермінові навчальні курси; масові заходи – виставки, теле- та радіопрограми, розповсюдження друкованої інформації тощо [8].

Розбудова вітчизняної аграрної економіки на нових ринкових засадах ставить нові завдання перед аграрним сектором економіки України, базовою складовою якого є сільське господарство та його галузі. В аграрній сфері формуються передумови збереження суверенності держави, соціально-економічні основи розвитку сільських територій, забезпечується розвиток технологічно пов'язаних галузей національної економіки. Подальше входження до світового економічного простору, посилення процесів глобалізації, лібералізації торгівлі потребує адаптації до умов, що постійно змінюються, а відповідно – подальшого удосконалення аграрної політики, інноваційною складовою якої є інформаційно-консультаційна діяльність.

Аналіз тенденцій розвитку аграрного сектору економіки України в останні роки вказує: на розбалансованість розвитку різних форм господарювання, послаблення позицій середніх та дрібних сільськогосподарських товаровиробників; відсутність мотивації до кооперації та укрупнення дрібних сільськогосподарських товаровиробників у межах сільських громад, ослаблення економічного підґрунтя розвитку сільських громад; нестабільність конкурентних позицій вітчизняної сільськогосподарської продукції на зовнішніх ринках внаслідок не

завершення процесів адаптації до європейських вимог щодо якості та безпечності харчових продуктів; низькі темпи техніко-технологічного оновлення виробництва; наявність ризиків збільшення виробничих витрат внаслідок зростання рівня зношеності техніки; переважання використання застарілих технологій; збільшення вартості не відновлюваних природних ресурсів у структурі собівартості виробництва вітчизняної сільськогосподарської продукції; втрати такої продукції внаслідок недосконалості системи логістики її зберігання та інфраструктури аграрного ринку в цілому; відсутність у сільськогосподарських товаровиробників мотивації до дотримання агроекологічних вимог; обмежена ємність внутрішнього ринку споживання сільськогосподарської продукції, що обумовлена низькою платоспроможністю населення; недостатня ефективність самоорганізації та саморегулювання ринку сільськогосподарської продукції, складність у виробленні сільськогосподарськими товаровиробниками консолідованої позиції щодо захисту своїх інтересів; непоінформованість значної частини сільськогосподарських товаровиробників про кон'юнктуру ринків та умови ведення бізнесу в галузі; незавершеність земельної реформи.

В цих умовах, пошук та розробка ефективних інформаційно-консультаційних заходів поширення інновацій для розвитку галузей сільськогосподарського виробництва стає пріоритетним напрямом аграрної політики, її спрямуванням на формування стратегічної основи сталого економічного зростання країни.

До інновацій відносяться матеріальні, технологічні та технічні нововведення в галузі, які направлені на зниження собівартості одиниці продукції та підвищення загальної рентабельності виробництва, при умові позитивного впливу на якість продукції та зменшення антропогенного впливу на довкілля.

Роль інформаційно-консультаційного забезпечення як сучасного високотехнологічного інструменту розповсюдження інновацій, полягає в наданні допомоги виробникам у формуванні ефективних управлінських рішень на етапі ринкових та технологічних змін в суспільстві, в його аграрній сфері.

Відповідно стратегії розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 р., схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 жовтня 2013 р. № 806-р, її стратегічними цілями є: гарантування продовольчої безпеки держави; забезпечення прогнозованості розвитку та довгострокової стійкості аграрного сектору шляхом розвитку різних форм господарювання; сприяння розвитку сільських населених пунктів та формування середнього класу на селі шляхом забезпечення зайнятості сільського населення та підвищення рівня доходів; підвищення рівня інвестиційної привабливості галузей аграрного сектору та фінансової безпеки сільськогосподарських підприємств; підвищення конкурентоспроможності вітчизняної сільськогосподарської продукції, ефективності галузей, забезпечення стабільності ринків; розширення участі України у забезпеченні світово-

го ринку сільськогосподарською продукцією; раціональне використання земель сільськогосподарського призначення та зменшення техногенного навантаження аграрного сектору на навколишнє природне середовище. Для реалізації розробленої Стратегії, як вказується в Розпорядженні, велике значення надається удосконаленню системи інформаційно-аналітичного забезпечення сільськогосподарських товаровиробників, запровадженню системи оперативного моніторингу ринку сільськогосподарської продукції, розбудові розвинутої системи сільськогосподарського дорадництва – агроконсалтингу.

Фахівці з сільськогосподарського дорадництва розрізняють чотири види консультування: інформування, експертне, процесне і навчальне [9, 10]. Вони доповнюються п'ятим видом – комплексним консультуванням [11], коли при вирішенні складних задач, що розподілені у часі, виникає потреба застосовувати різні комбінації видів та елементів процесу консультування. Такий комплексний підхід у кожній конкретній ситуації створює оригінальні варіанти інформаційно-консультаційних рекомендацій, що в інтегрованому процесі забезпечать вирішення завдань дорадчої діяльності.

В сучасних умовах інформаційно-консультаційне забезпечення галузей сільськогосподарського виробництва може бути представлено єдиним ланцюгом технологічного процесу консультування (див. рис.).

Особливості технологічного процесу консультування пов'язані як із відносинами між дорадником і клієнтом, так і з моделями консультування щодо управління змінами в сільськогосподарському підприємстві. В процесі інформаційно-консультаційного супроводу дорадники виконують наступні функції управління змінами:

1. Розвинути потреби у змінах – це означає допомогти клієнтам зрозуміти необхідність своєї зміни. Для цього, щоб досягти результату, дорадник показує можливі альтернативи існуючим проблемам, при необхідності драматизує ці проблеми, разом з тим переконуючи клієнтів, що вони здатні їх вирішити.

2. Встановити стосунки з клієнтами. Дорадник повинен створити гармонійні стосунки, працюючи у атмосфері довіри, надійності, з повагою до їхніх проблем і потреб. Клієнти повинні сприйняти дорадника до того, як вони сприймуть ті нововведення, які він пропонує.

3. Поставити діагноз проблемам. Дорадник несе відповідальність за аналіз проблемної ситуації (за аналіз ситуації з даної проблеми) своїх клієнтів, для того щоб визначити, чому існуючі альтернативи не відповідають їхнім потребам.

4. Сприяти намірам клієнта змінитися. Зміна ролі клієнта також може мотивувати бажання клієнта щось оновлювати.

5. Перетворити намір у дію. Дорадник шукає шляхи впливу на клієнта для сприйняття його рекомендацій, які ґрунтуються на потребах самих клієнтів.

6. Стабілізує зміни і запобігає припиненню дій. Дорадник може активно стабілізувати нову поведінку, підтримуючи клієнтів, які прийняли зміну. Така поведінка винагороджується.

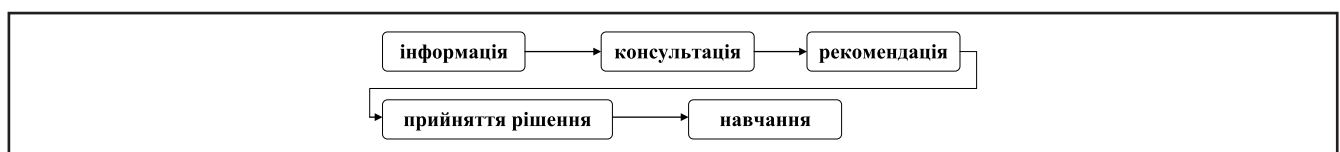

Схема технологічного процесу консультування

7. Досягає можливості закінчення стосунків. Кінцева мета для дорадника – це створити поведінку самооновлення у частини клієнтів. Дорадник повинен прагнути не залишити себе без роботи, розвиваючи здатність клієнтів стати агентами змін для самих себе.

Один з аспектів системи клієнтів, що завдає впливу на рівень впровадження змін – це розповсюдження інноваційності в соціальній системі. Інноваційність – це ступінь, до якого індивід є відносно ранньою особою в прийнятті нових ідей, ніж інші члени системи. Всі індивіди соціальної системи не сприймають інновації одночасно. Першою сприймає тільки невелика кількість людей. Потім велика кількість людей зважується спробувати її. В кінці кінців, ті, що залишились сприймають ідею.

Процес консультування складається із фаз. За моделлю Kolb–Frohman розрізняють п'ять фаз процесу консультування: підготовку; діагностику; планування дій; впровадження та завершення, кожна з яких містить конкретні інформаційно-консультаційні заходи [12].

Висновки

Таким чином, створення умов для сталого і збалансованого розвитку сільськогосподарського виробництва у всіх формах господарювання потребує подальшого удосконалення аграрної політики, інноваційною складовою якої є інформаційно-консультаційна діяльність. Намічена Урядом стратегія розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 р. велике значення приділяє удосконаленню системи сільськогосподарського дорадництва, його інформаційно-консультаційного забезпечення, що сприятиме розвитку конкурентоспроможного сільськогосподарського виробництва, підвищенню рівня життя сільського населення.

Список використаних джерел

Кошелев В. М. Оценка эффективности консультационной деятельности в сельском хозяйстве / В. М. Кошелев // Научный ви-

сник Национального университета биоресурсів і природокористування України / Серія «Економіка, аграрний менеджмент, бізнес». – 2011. – Вип. 163. – ч.3. – С. 48–51.

Маххэм К. Управленческий консалтинг / К. Маххэм // Пер. з англ. – М.: Дело и Сервис, 1999. – 288с.

Rivera W. M. Contracting for Agricultural Extension / W. M. Rivera, W. Zijp. – CAB International 2002. – 189 p.

Kalna–Dubinyuk T. The Development of Extension Service in Ukraine and the Worldwide Experience / T. P. Kalna–Dubinyuk, S.R. Johnson // Text–book. – Kyiv: Agrarna nauka, 2005. – 200 с.

Кальна–Дубінюк Т. П. Організація інформаційно-консультаційного забезпечення сільськогосподарських підприємств: монографія / Т. П. Кальна–Дубінюк. – Ніжин: ПП Лисенко М.М., 2012. – 363 с.

Кропивко М. Ф. Шляхи розвитку сільськогосподарського дорадництва в Україні / М. Ф. Кропивко // Научный вісник НУБіП України. Серія «Економіка, аграрний менеджмент, бізнес». – 2011. – Вип. 168. – Ч. 3. – С. 10–16.

Галич О.А. Соціально-спрямовані дорадчі послуги в системі інформаційно-консультаційного забезпечення АПК / О.А. Галич, М.О. Маркеева // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. Випуск 2. – Т. 1. Економічні науки. Полтава: ПДАА. – 2011. – С.64–71.

Галич О.А. Сільськогосподарське дорадництво. Навчальний посібник / О.А. Галич // К.: Центр учбової літератури, 2007 – 368 с.

Верба В. А. Організація консалтингової діяльності / В. А.Верба, Т.І.Решетняк // Навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2000. – 244 с.

10. Кропивко М. Ф. Управлінський консалтинг. Навчальний посібник / М. Ф. Кропивко, Т. П. Кальна–Дубінюк, М. Ф. Безкровний, М. Криворучко, В. М. Кошелев, В. В. Маковецький, Д. С. Алексанов – М.: Агроконсалт, 2004. – 348 с.

11.Кальна–Дубінюк Т.П. Управлінський консалтинг в сільському господарстві: монографія / Т. П. Кальна–Дубінюк. – Ніжин: ПП Лисенко М.М., 2011. – 360 с.

12.Основи сільськогосподарського дорадництва в Україні./ Навчальний посібник для дорадчих служб / За ред. Р. Шмідта. – Львів: Вид.-во НВФ «Українські технології», 2003 – 680 с.

УДК 339.138

Н.М. СОЛОМЯНЮК,

к.е.н., доцент кафедри маркетингу, Національний університет харчових технологій

Дослідження поняття «метрика» при плануванні в маркетингу

Світовий досвід показує, що на сучасному етапі розвитку в умовах глобалізації економічних відносин, лібералізації механізмів державного регулювання економіки, загострення конкуренції товаровиробників, диференціації споживачів, скорочення життєвого циклу продукції основою конкурентного успіху підприємства є аналіз кон'юнктури ринку, прогнозування тенденцій її розвитку та розробка на цій основі заходів активного впливу на цільовий ринок. Особливої ваги набуває вміння швидкого реагування, нові можливості розвитку, зумовлені змінами ситуації на ринку, своєчасне виявлення змін існуючих чи можливості виникнення нових потреб споживачів та передбачення шляхів їх задоволення більш ефективним, ніж конкуренти, способом. Однією з головних передумов розробки та реалізації плану маркетингу підприємства є чітке визначення та групування маркетингових метрик для конкретних умов бізнесу, застосування яких дозволить діагностувати на різних етапах досягнення рівня їх планових значень.

Ключові слова: маркетинговий план, метрика, маркетингова метрика.

Н.М. СОЛОМЯНЮК,

к.э.н., доцент кафедры маркетинга, Национальный университет пищевых технологий

Исследование понятия «метрика» при планировании в маркетинге

Мировой опыт показывает, что на современном этапе развития в условиях глобализации экономических отношений, либерализации механизмов государственного регулирования экономики, обострения конкуренции товаропроизводителей, дифференциации потребителей, сокращения жизненного цикла продукции основой конкурентного успеха предпри-